

Verslag werkbezoek DOS aan La Libertad
28 februari tot 4 maart 2011

INHOUD

Deelnemers missie (3)

Doel van het werkbezoek van DOS (3)

Doel van het werkbezoek van waterpartners (3)

Overzicht planning DOS-missie (4)

Ontvangst gemeentehuis (4)

Volkshuisvesting en grondbeleid (5)

Ontwikkeling lokale economie: trazabilidad (waarmerken van vlees), programma Camara de Comercio de Chontales (Kamer van Koophandel), PIT 1 (landbouwverbeteringsprogramma), watergerelateerde projecten (9)

 Trazabilidad (9)

 RSPL: Red Sector Privado Local (10)

 Programma Camara de Comercio de Chontales (Kamer van Koophandel) (11)

 Watergerelateerd project: Groen Goud in La Libertad (11)

Onderwijs: investeringsplan MDG 2 2011 (Alle kinderen naar school), concrete voorstellen m.b.t. beroepsonderwijs (12)

 Alle kinderen naar school (12)

 Beroepsonderwijs (16)

Sociale projecten (18)

 Maaltijdvoorziening ouderen (18)

 Koelkasten op zonne-energie gezondheidsposten (19)

Overleg over overdracht en afbouw van de LOGO SOUTH programma's die via de Asociacion Municipales Hermanamientos Nicaragua Holanda (AMHNNH =de Nicaraguaanse VNG) uitgevoerd worden (20)

Verslag werkbezoek DOS aan La Libertad

28 februari tot 4 maart 2011

Deelnemers missie

Namens het bestuur van DOS namen deel:

Mart Hopmans, bestuurlid onderwijs

Anneke van der Haar, secretaris

Nel Verbree, tolk en expert

Tegelijkertijd was er een missie van experts van het NL-waterconsortium:

Ellen Bollen, waterschap Rijn en IJssel

Geo Bakker, drinkwaterbedrijf Vitens-Evides international

Joost Jacobi, Lettinga Associates Foundation (LeAF)

Monic Schaapveld, tolk/vertaler

Tijdens het werkbezoek hebben we vertegenwoordigers van de gemeente La Libertad, de onderwijssector alsook vertegenwoordigers van Fundacion Crecemos Juntos (FCJ), de stedenbandstichting in La Libertad (LL), en de private sector (landbouw/veeteelt) ontmoet.

Het waterconsortium had een eigen agenda waar de DOS-delegatie nu en dan bij aansloot.

Doel van het werkbezoek van DOS

Afspraken maken over de samenwerking voor de komende jaren en/of overdracht/afbouw op het gebied van:

- Volkshuisvesting en grondbeleid
- Ontwikkeling lokale economie: trazabilidad (waarmerken van vlees), PIT 1 (landbouwverbeteringsprogramma), watergerelateerde projecten
- Onderwijs: investeringsplan MDG 2 2011 (Alle kinderen naar school), concrete voorstellen m.b.t. beroepsonderwijs
- Sociale projecten (maaltijdvoorziening ouderen; uitrusting gezondheidsposten)
- Overleg over overdracht en afbouw van de LOGO SOUTH programma's die via de Asociacion Municipales Hermanamientos Nicaragua Holanda (AMHNNH =de Nicaraguaanse VNG) uitgevoerd worden.

Doel van de missie van waterpartners

- Start tweede fase van het programma 'Schoon water voor La Libertad'

Overzicht planning DOS-missie

Vrijdagavond 25-02: aankomst Managua, overnachting in hotel Las Mercedes.

Zaterdagochtend 26-02: bijeenkomst met José Antonio Castillo in Las Mercedes.

Zaterdagavond en zondagochtend 27-02: verblijf bij Nel Verbree en Joop Hakvoort in Colinas de Nimboja, Masatepe.

Zondagmiddag 27-02: Ontmoeting waterdelegatie in Palo Solo in Juigalpa, waar volleybalclub La Libertad tegen Managua speelt voor de landstitel.

Zondagavond: aankomst La Libertad (Hotel Familia Ocon Vargas).

Feestelijk diner in restaurant Fiche, intocht landskampioen La Libertad volleybal.

Maandag 28-02: Ochtend: Ontvangst gemeentehuis. Middag: veldbezoek waterproject; afspraak FCJ: presentatie van activiteiten in Doetinchem (DTC) en uitgevoerde projecten in La Libertad (LL) aan FC J en overleg. Avond: bezoek aan Maria del Carmen en Marina Lorio.

Dinsdag 01-03: Ochtend: Overleg met de schoolcommissie. Bezoek aan de maaltijdvoorziening voor ouderen. Middag: Anneke en Nel: Bijeenkomst met Joost Jacobi en Mario Galeano. Mart: bezoek school in aanbouw in Nueva Esperanza.

Woensdag 02-03: Ochtend en begin van de middag: Bezoek aan drie scholen in het buitengebied. Middag: Overleg met de schoolcommissie over basisonderwijs (Plan de Acción en contract 2011

doorgenomen) en beroepsonderwijs. Eind middag: Bijeenkomst over woningbouw met gemeente La Libertad en FCJ.

Donderdag 03-03: Bijeenkomst middelbare school IRCA: presentatie INATEC (Instituto Nacional Tecnológica) over plannen voor beroepsonderwijs voor ouders en leerlingen. Middag: Presentatie MAGFOR over Trazabilidad en presentatie Cámara de Comercio Chontales/INDE over evt. nieuw economisch project voor LL. Avond: Bijeenkomst over Comedor Ancianos. Informele informatie van Erwin Kauffmann over vermeende vervuiling van de grote goudmijn.

Vrijdag 04-03: Ochtend: Controle van de cijfers van de Viviendas en bezoek aan twee viviendas. Bezoek aan het gezondheidscentrum: Informatie over de geleverde koelkasten en foto's gevraagd. Middag: werken aan verslag. Avond: feestelijke afsluiting met ondertekening contracten Werken aan schoon water fase 2 en MDG 2 2011.

Ontvangst gemeentehuis

Ontvangst op het nieuwe gemeentehuis door burgemeester dr. Yamil Vargas, viceburgemeester Ericell Jarquín, Roberto Dávila, ambtenaar projecten stedenband en Damaris Lopez, lid gemeenteraad.

Wij kregen het gevoel erg welkom te zijn. Er werd de tijd genomen voor al onze voorstellen en meteen actie ondernomen om bijeenkomsten te regelen.

Namens burgemeester Kaiser een boodschap voorgelezen, brief en relatiegeschenk overhandigd. Thema's benoemd die aan de orde moeten komen en afspraken gemaakt voor de bijeenkomsten waar de gemeente bij aanwezig moet zijn. Begrotingstekort voor beroepsonderwijs genoemd en aangedrongen op oplossing vóór a.s. donderdag. Het belang van samenwerking tussen gemeente La Libertad en woningcommissie FCJ benadrukt.

Roberto Dávila doet verslag over stand van zaken PIT 1 (zie verder).

Volkshuisvesting en grondbeleid

Bijeenkomst op 02-02 waarbij aanwezig: Sergio Lazo, Yamileth en Janery (FCJ), Ericell Jarquín en Elvis Navarro (gemeente La Libertad).

Ericell Jarquín noemt het historische moment, want niet eerder was er een gezamenlijke bijeenkomst.

Informatie Elvis Navarro over beleid gemeente La Libertad t.a.v. woningbouw en grondbeleid. Gemeente La Libertad heeft visie op stadsuitbreiding. Wil woningen bouwen voor lage (500, met en zonder betalingscapaciteit) en midden sociale klasse (voldoende betalingsmogelijkheden). Er is grote behoefte aan woningen. De gemeente La Libertad wil grond aankopen en bouwrijp maken; daarna percelen voor \$ 1500 verkopen, incl. basisvoorzieningen en inschrijving kadaster. De gemeente heeft momenteel geen middelen om grond aan te kopen, wel machines om de grond bouwrijp te maken. Ze heeft een basisdocument grondbeleid, waar FCJ een exemplaar van krijgt.

Presentatie van Sergio Lazo over woningbouwproject tot nu toe.

Er zijn tot nu toe 28 huizen gebouwd. Twee huizen zijn helemaal afbetaald.

De woningen worden in huurkoop aangeboden. De begunstigden doneren grond aan FCJ, waarop gebouwd wordt. De huur wordt in 180 maandelijkse delen betaald; men rekent maandelijks cash af op het kantoor van FCJ in de Casa. In 15 jaar is men eigenaar, de grond wordt dan weer teruggegeven. Alle overeenkomsten zijn officieel vastgelegd in een document met advocaatgoedkeuring en stempel.

In Vivienda IV zit in de prijs van het huis een bijdrage van \$ 400 voor aanloopkosten, wat als een lening wordt opgevoerd.

Voor Vivienda V stelt Sergio voor om 4,5% rente op het hypotheekbedrag te heffen. De vraag is of men de woonlasten dan nog op kan brengen.

Voor Vivienda V zijn vijftien aanvragen.

Er is zowel bij FCJ als bij de gemeente La Libertad de wil tot samenwerken.

Mogelijkheden van samenwerking in de toekomst besproken.

Voorstel Ericell: twee ambtenaren die cursus grondbeleid in 2010 hebben gevolgd in commissie FCJ; lid FCJ in commissie gemeente La Libertad.

Selectie centraal, geen overlapping; selectiecriteria uniform; beter inzicht in financiële situatie begunstigden. Nu doen mensen met betalingscapaciteit ook een beroep op zwaar gesubsidieerde woningen bij de gemeente en de gemeente wil graag een beter inzicht krijgen in de diverse doelgroepen.

Burgemeester Yamil Vargas liet al weten meer ordening in de bouw van woningen te willen aanbrengen. Met INVUR heeft hij besprekingen gevoerd, waarbij INVUR de eigenheid van LL benadrukte bij de bouw van nieuwe woningen (forse overkappingen waardoor veel schaduw). De gemeente wil grond beschikbaar stellen voor Viviendas V e.v. Als grondbeleid verder uitgewerkt is, kan beter bekeken worden waar woningen gebouwd kunnen worden. De gemeente wil in plaats van verspreide woningbouw meer geconcentreerde woningbouw. Meer woningen tegelijk bouwen is goedkoper. De gemeente ziet het als haar taak de plaatsen van de te bouwen woningen toe te wijzen en te zorgen dat de basisvoorzieningen in orde zijn. Er zijn inmiddels verschillende groeperingen die een optie op een terrein hebben: hippische club, voetbalclub, ASOGALI. FC Juntos stelt voor om een tijdslimiet aan deze optie te verbinden. Dit voorstel zal in de gemeenteraad worden gebracht. Voorwaarde om in aanmerking te komen, is het hebben van een juridische status, hetgeen de hippische club en de voetbalclub nog niet in orde hebben. INVUR heeft via een pensioenfonds de mogelijkheid om woningen te bouwen. Daarvoor moeten er 100 serieuze aanvragen zijn. Aanvragers krijgen \$1.800 subsidie, bijdrage aanvrager \$200, woning kost \$10.000. Hypotheek \$ 8.000, afbetaling 4,5% jaarlijks in 15 jaar. Premieaftrek voor INSS-fonds. Het nadeel is dat tijdens de aftrek de pensioenopbouw van de mensen bevroren wordt en alleen gesalarieerden in de formele sector in aanmerking komen.

DOS heeft uitgelegd dat Sité geen garantstelling via DIGH en Ceprodel wil afgeven (te groot risico, te lange looptijd, onzekere economische situatie). Wel schijnt DIGH in NL nog op zoek te zijn naar een corporatie buiten DTC die een garantstelling af wil geven.

DOS doet de gemeente La Libertad en FCJ het idee aan de hand om een woningcorporatie te vormen. Sité heeft aangegeven wat meer betrokken te willen zijn bij de woningbouw in LL. De mogelijkheid van een consortium van woningbouwverenigingen te vormen, wordt genoemd. Sité zou dan medeverantwoordelijke kunnen worden van het project, waardoor duurzaamheid beter gewaarborgd is en professionalisering van het initiatief in gang gezet kan worden. Mochten er in de toekomst conflicten optreden, dan heeft Sité er een stem in. Transparantie, driemaandelijke rapportage is dan geboden. DOS gaat dit voorleggen aan Sité.

Vóór eind mei 2011 plannen gemeente La Libertad en FCJ een vergadering, waarin de samenwerking vormgegeven wordt of niet. Daarin ook beslissing over al dan niet heffen van rente, het bouwen van meer woningen tegelijk of gespreide woningbouw, en de vraag of een consortium LL-DTC gevormd kan worden. DOS en Sité ontvangen daarvan een verslag. Sergio vraagt DOS tot die tijd nog geen geld over te maken voor woningbouw 2011-2012.

Met Denis Urbina, administrateur van FCJ, hebben we het overzicht van de geldstroom doorgenomen. Iedere twee weken stelt hij het schema bij. Hierin een overzicht van de 28 begunstigen, de kosten van het huis, de maandelijkse kosten, het saldo en de inkomsten voor FCJ (revolving fund). Voor de duidelijkheid van outsiders zal Denis daar twee tabellen aan toevoegen: maand en jaar van oplevering, achterstand betalingen. De maandelijkse betalingen worden zowel digitaal als in een papieren dossier bijgehouden. In dit dossier zitten ook de officiële documenten, waarin huurkoopovereenkomst en donatie grond is vastgelegd. De suggestie om een kopie van de administratie buiten het kantoor te bewaren, wordt overgenomen. Bij wanbetaling krijgt men driemaal een schriftelijke aanmaning, daarna kan men het huis uitgezet worden. Op achterstallige betaling wordt 3% rente geheven.

Een deel van de kosten van een huis wordt gebruikt voor administratie. Per jaar was dit in 2010 voor het hele project \$ 1.077. De inning van rente zou de administratiekosten op zijn minst moeten kunnen gaan dekken.

DOS: Voor de transparantie van zowel begunstigen als donoren is het duidelijker om per huis inzicht te verschaffen in het aandeel aanloopkosten, bouwkosten en administratiekosten, hetgeen wordt toegezegd.

FCJ is verplicht jaarlijks de hele administratie van het woningbouwprogramma door een van regeringswege aangestelde accountant in Managua te laten controleren. Iedere twee weken moet FCJ de nota's etc. presenteren aan de belastingdienst DGI, kantoor in LL voor afdracht BTW, etc.

We hebben het pas voltooide huis van Joseth Gonzalez bezocht. Het is gebouwd naast het huis van haar ouders, waar zij nu nog met man en twee zonen bij inwoont.

Ontwikkeling lokale economie: trazabilidad (waarmerken van vlees), programma Camara de Comercio de Chontales (Kamer van Koophandel), PIT 1 (landbouwverbeteringsprogramma), watergerelateerde projecten

Trazabilidad

In februari 2011 ontvingen wij een nieuwe projectbeschrijving.

Woensdagmiddag 02-03 bijeenkomst in de Casa. Aanwezig: 14 boeren, waaronder 6 Lazo's en 1 Gonzales. Van de gemeente Ericell en Mario Galeano. Erwin Castillo (AMHNN) en José Antonio Castillo (LBSNN).

Carlos Caranza van MAGFOR presenteert een goed verhaal over Trazabilidad. Trazabilidad is het oormerken van de koe, waarbij het verblijf van de koe van begin tot aan het slachthuis wordt geregistreerd. Dit is een eis van de internationale gemeenschap voor het kunnen achterhalen waar het vlees vandaan komt, waaraan binnen nu en een paar jaar alle koeien moeten voldoen. De verwachting is dat dit ook voor de melk gaat gelden. Aan de ene kant zijn de boeren positief, want ze willen hun bedrijven vrij krijgen van brucelosis en tuberculosis. Hoe meer boeren mee gaan doen met dit programma, hoe minder risico ze lopen dat hun vee besmet raakt. Ook zal geroofd vee makkelijker opgespoord kunnen worden, hetgeen nu nog altijd een serieus probleem is. Maar er is aan de andere kant enige weerstand bij boeren om mee te doen, want zij moeten dan de omvang van hun land en het aantal koeien prijsgeven. Daarover kunnen ze door de gemeente dan weer belasting opgelegd krijgen. Een groep van 35 boeren in LL wil hier wel mee aan de gang. Nadat een overeenkomst met MAGFOR gesloten is, kan het kredietfonds uitgevoerd worden.

DOS heeft het geld voor het kredietfonds à \$ 10.000 beschikbaar gesteld onder voorwaarde dat het binnen 6 maanden besteed wordt. Dit krediet is bedoeld voor 30 boeren en voor maximaal 40 koeien per boer. Het is bestemd voor de onderzoeken (op ziektes), twee oormerken en technische kosten. Het is een roterend fonds, zodat na aflossing andere boeren ook in aanmerking kunnen komen voor deze voorfinanciering. De koeien dienen als onderpand. In de formulering die er nu ligt, is niet duidelijk dat het niet gaat om boeren die meer dan 40 koeien hebben. Zij hebben waarschijnlijk voldoende betalingscapaciteit om de kosten zelf te kunnen dragen.

50% van de aangesloten boeren levert melk aan de melkfabriek van La Libertad. Zij betalen hun krediet af via de melk. Van de overige 50% wordt het krediet terugbetaald via het kantoor van de Casa de la Hermandad.

In buurgemeente San Pedro de Lovago is men hier al wat verder in. Een projectbeschrijving van hen is beschikbaar. In dat voorstel is de integrale benadering al veel meer uitgewerkt dan in het voorstel van La Libertad.

Ter plekke wordt een commissie samengesteld:

Sergio Lazo, president; Silvio Arguello, vicepresident; Mario Lazo, secretaris; Anibal Lazo, penningmeester; Yrvi Vaquero, fiscal (toezichthouder).

Deze commissie moet erop toezien dat er zo snel mogelijk een overeenkomst met MAGFOR komt. Daarvoor is hulp van een parlamentslid geboden om niet verzeild te raken in bureaucratische vertraging. De commissie werkt het programma verder uit. José Antonio zal de begeleiding hiervan op zich nemen.

RSPL: Red Sector Privado Local

Programma Camara de Comercio de Chontales (Kamer van Koophandel)

Op uitnodiging van LBSNN kwamen de dames Rina Cruz en Linda Guerra van de Cámara de Comercio en INDE (Instituto Nicaragüense para Desarrollo Empresarial) naar La Libertad om hun programma te presenteren aan de DOS-delegatie, vertegenwoordiger gemeente LL en de (nog) aanwezige boeren. Dit gebeurde aansluitend aan de Trazabilidad-bijeenkomst.

Deze instellingen hebben een overeenkomst met de Caja Rural en universiteiten om haalbaarheidsstudies te doen voor kleine economische initiatieven. Zij bieden allerlei diensten aan en hebben contacten met strategische organisaties zoals CEPRODEL, APEN, INDE, enz. Zij werken voornamelijk met georganiseerde beroepsgroepen. Voor LL zou dat kunnen voor de organisatie van kleine mijnbouwers, akkerbouwboeren (buurtschappen) en de melkfabriek. Om ook voor La Libertad iets te kunnen betekenen, is het nodig dat de private sector zich organiseert, hetgeen in La Libertad nog niet het geval is in tegenstelling tot San Pedro en Juigalpa.

Uit de PPT:

De methodische invalshoek van de Kamer van Koophandel in Chontales en het Nicaraguaanse Instituut voor de Bedrijfsmatige Ontwikkeling (INDE) om bij te dragen aan de versterking van de private sector in de 10 gemeenten van Chontales, is ontwikkeld op grond van de systematisering door het Netwerk van de Private Sector in de gemeente Juigalpa met de volgende meest representatieve sectoren:

- Associatie van Veehouders in Chontales
- Bakkerscoöperatie
- Toeristische dienstverlening.
- Groep van boerinnen in de akkerbouwsector.
- Handelssector
- Kledingmaakindustrie (vooral huisnijverheid)
- Transport en bouwsector
- Coöperatie Mayales (veehouderijsector)

Overleg is er met het:

Kantoor voor lokale ontwikkeling van de gemeente, IMPYME, MIFIC

Dienstverlening:

- Begeleiding in het zoeken naar financieringsbronnen
- Facilitering in de identificatie van territoriale integrale projecten
- Scholingen
- Onderzoek en technische assistentie in thema's waarnaar vraag is
- Begeleiding in belastingtechnische aangelegenheden
- Bemiddeling in handelsconflicten
- Uitwerken van plannen en lokale economische agenda
- Uitwerking van ondernemingsplannen
- Facilitering in organisatorische processen in de private sector (het vormen van netwerken)

Begeleiding in thema's rondom handel en marketing
Deelname in fora en congressen

Het coachingproject waar LBSNN in sommige plaatsen mee werkt, wordt uitgelegd.

INDE heeft een kredietprogramma met 10% rente. Op 11 maart 2011 is een bijeenkomst over het programma in Juigalpa. Mario Lazo wordt gevraagd om namens de private sector in La Libertad deel te nemen, hetgeen hij gelijk mondeling toezegt. De aanwezigen geven wel spontaan aan dat er een lange weg te gaan is om tot een netwerk te komen in La Libertad.

[Het voorstel van LBSNN is om de € 30.000 die klaar staan voor projecten ter bevordering van lokale economische ontwikkeling, in dit programma te stoppen.]

PIT 1

Roberto Dávila doet verslag. Vier maanden geleden is dit project dat grotendeels door FONADEFO wordt gefinancierd, in uitvoering gegaan. Een landbouwkundige begeleidt het project. Er is een nulmeting gedaan en twee van de vier scholingen. Er zijn maïs en bonen ingezaaid en bomen geplant in de dalen. Ook is er op hoogtelijnen begroeiing aangelegd om erosie tegen te gaan. Vanaf mei 2011 doen alle 35 geselecteerde boeren mee. Voorlopig wordt gebruikgemaakt van de boomkwekerij van de mijn voor de nieuwe aanplant.

Watergerelateerd project

Het Nederlands consortium, bestaande uit LeAF, Waterschap Rijn & IJssel, Vitens Evides Internationaal en gemeente Doetinchem, heeft in samenwerking met de gemeente La Libertad in 2009 een programma geïnitieerd. Dit programma richt zich op de thema's: 1) verbeterd stroomgebiedbeheer, 2) verbeterde drinkwatervoorziening en 3) verbeterde sanitatie en afvalverwerking. In dit programma zijn ook problemen met waterkwaliteit door kwikemissie bij goudwinning geconstateerd.

Certificering van goud is via het programma Fairtraded Fairminded (FLO en Solidaridad) in 2010 geïntroduceerd en biedt de mogelijkheid tot de winning en handel van 'schoon' goud tegen een eerlijke prijs. Het consortium overweegt nu om bij Solidaridad een aanvraag te doen om ook in La Libertad de goudwinning in de toekomst op een duurzame wijze uit te voeren.

In La Libertad verwerken de mijnwerkers de grote blokken steen in traditionele rastras tot een stoffige substantie waaraan kwik wordt toegevoegd en grote hoeveelheden water. Daardoor wordt het goud van de andere metalen en steen gescheiden. Er zijn de laatste tijd nogal wat rastras bijgekomen. De kleine mijnbouwers krijgen een betere prijs voor het goud dan hetgeen de grote mijn biedt, omdat ze de laatste tijd een groter percentage goud vinden in het gesteente. Hier vindt momenteel kwikemissie plaats met een negatieve impact op het milieu, oppervlaktewater en de bodem. In het project willen we de kwikemissie terugdringen en toewerken naar gecertificeerd goud en zo mogelijk een gesloten systeem, waardoor het water niet meer in de bodem verdwijnt of in de rivier. In dit project willen we een beeld krijgen van de omvang van de milieu-impact via een analyse van bodem- en watermonsters op verschillende locaties in het gebied. En parallel een stakeholder-analyse van de goudketen uitvoeren om inzicht te krijgen in de keten, organisatie en belangen, en van daaruit een netwerk te vormen dat zich zal inzetten voor legalisering en certificering van goudwinning.

Achtergrond/aanleiding/doelstelling:

De gemeente La Libertad heeft uitgeroepen dat zij de 'Goudstad' van Nicaragua wil zijn. Dezelfde gemeente geeft aan dat de bestaande kwikvervuiling een groot probleem is. Analyses tonen inderdaad hoge kwikconcentraties in het oppervlaktewater aan. Kwik dat in het milieu terechtkomt, schaadt ecosystemen en hoopt zich op in de voedselketen. Naast het risico dat de mijnwerkers lopen die in direct contact staan met het kwik, is er ook voor de lokale bevolking een reëel gezondheidsrisico.

Het doel is certificering van de goudwinning om de negatieve milieu-impact van goudwinning op het ecosysteem, de voedselketen en de gezondheid van mijnwerkers en de lokale bevolking te verminderen. Tevens zal de economische situatie van de lokale mijnwerkers verbeteren en juist dat element is belangrijk om de mijnwerkers te interesseren voor de certificering. Een belangrijk neveneffect is het terugdringen van kinderarbeid, die nog volop voorkomt in de kleine mijnbouw.

Innovatief karakter van het project:

Voor het profileren van La Libertad als Goudstad van Nicaragua, zal een duurzame goudindustrie bijdragen aan een positief imago van de sector richting de toeristische markt. Het biedt een kans om een gezonde branche neer te zetten en een alternatief op de huidige arbeidsmarkt. Certificering biedt de mogelijkheid tot een hogere goudprijs, wat zowel de lokale als de internationale afzetmogelijkheden kan versterken.

Certificering van goudwinning is een recente ontwikkeling. Daarbij is naast het geven van trainingen de introductie van innovatieve technologie voor duurzame goudwinning een belangrijke component.

Belang van het project voor internationale natuurbescherming:

Het op de (internationale) markt kunnen aanbieden van gecertificeerd goud dat is gewonnen met behoud van het ecosysteem en de lokale natuurwaarden, geeft een meerwaarde. Deze aanpak beschermt natuurwaarden zoals water en de bodemkwaliteit in natuurgebieden en in het semi-urbane gebied nabij La Libertad. Afname van kwikemissie zal in de gemeente La Libertad en in de nabij gelegen gemeenten in het stroomgebied een positieve impact hebben.

Onderwijs: investeringsplan MDG 2 2011 (Alle kinderen naar school), concrete voorstellen m.b.t. beroepsonderwijs

Alle kinderen naar school

In februari 2011 is het Plan de Accion 2011 voor het Programa de apoyo al Cumplimiento del Objetivo del Milenio No 2. In 2011 zet men extra in op het voltooiën van de zesde klas. In de introductie wordt de strategie van MINED – Batalla por el Sexto Grado - uitgelegd. Er worden 16 aanbevelingen gedaan, waar de onderwijscommissie in La Libertad mee aan de gang gaat. Ook gaat de commissie in vijf basisscholen (twee in de stad en drie op het platteland) beginnen met lessen beroepsoriëntatie.

We hebben met vier leden van de commissie (Ericell Jarquin, Angela Talavera, Damaris Lopez en Janery Kauffmann) de stand van zaken van Plan de Accion 2010, het Plan de Accion 2011 en het te ondertekenen contract voor de investeringen 2011 doorgenomen.

Stand van zaken Plan de Accion 2010:

Het eindrapport moet nog komen. Bij de bouw van de school in Nueva Esperanza is flinke vertraging opgelopen. De bouw viel flink duurder uit dan begroot. Het geld kwam laat, de regentijd brak al snel aan, daardoor is bouwen duurder. De aanbesteding was \$ 15.000 bij een investering door Doetinchem van \$ 10.000. De uiteindelijke kosten zijn opgelopen tot \$ 16.000. De gemeente LL heeft uiteindelijk toegestemd om de ontbrekende \$ 6.000 bij te passen. Maar met het afbouwen was nog niet begonnen voor ons bezoek. Wij hebben vraagtekens gezet bij de aanbesteding. De huizen van het woningbouwproject kunnen voor \$ 12.000 gebouwd worden en daarvoor is meer materiaal en werk nodig. De offertes worden nu alleen door FCJ geselecteerd. Voorstel van Ericell om de gemeente La Libertad erbij te betrekken. Het is zaak om voor het actieplan 2011 snel de aanbesteding te regelen, er meer aandacht aan te besteden met een betere supervisie van de gemeente. DTC zal in 2011 en evt. in een volgend jaar niet meer dan \$ 10.000 bijdragen. DOS stelt dat de eerste betaling van 2011 pas vrijgegeven wordt als de bouw van de school in Nueva Esperanza is voltooid (na overleg met José Antonio).

In het eindrapport 2010 graag wat specifiek vermelden waaruit de training van leerkrachten heeft bestaan. Volgens de commissie ging het vooral over de manier van lesgeven en normen en waarden. Voor 2011 is nog geen thema bekend; MINED gaat dit aanreiken. Ook de thema's voor de scholing voor ouders willen we graag weten.

Bij de bespreking van het plan de acción 2011 is gekeken naar de veranderingen t.o.v. vorige jaren. Als vakken voor de beroepsoriëntatie noemde de commissie de nogal basale en traditionele technieken als: handvaardigheid, met hout werken, breien, borduren, tuinieren en koken. Ook gaan ze mensen uitnodigen om iets te vertellen over hun beroep. Er is een bijeenkomst geweest met de kinderen, georganiseerd door Plan Nicaragua. Daar kwam uit dat ong. 30 kinderen graag hangmatten willen leren maken. Culturele expressie is ook een nieuw thema.

De vakken zouden volgens ons meer moeten aansluiten bij de hoofdstroom van inkomsten in La Libertad, zoals het boerenbedrijf, de mijn, winkels en constructie van woningen (typische stijl van LL). Kinderen moeten nieuwsgierig gemaakt worden door bijv. excursies naar boerderijen, etc.

In het contract MDG 2011 zijn de belangrijkste veranderingen, dat FCJ wordt gevraagd in de voortgangs- en eindrapportages te rapporteren in welke mate er in de onderwijscommissie is gewerkt aan:

- Toename in deelname van aantal actoren, zowel institutioneel als lokale NGO's als private sector met interventies in de onderwijssector;
- Meer eigen fondswerving;
- Bespreking studie Best Practises en mate van toepasbaarheid in eigen gemeente bijv. inzet van promotores);
- Tegengaan van schooluitval;
- Structurele organisatorische opzet van de achtste interventielijn: beroepsoriëntatie.

In 2011 spelen ook een rol in het programma:

Plan Nicaragua: levert ook didactisch materiaal voor sportactiviteiten, handvaardigheid, folkloristische kleding en rolstoelen voor gehandicapte kinderen. Plan verzorgt ook scholing voor ouders; thema's zijn rechten, plichten, gezinsthema's.

Constructores del Futuro: Jongeren worden opgeleid om huizen te renoveren. 100 jongeren krijgen via de overheid een beurs om bij INATEC in Juigalpa een opleiding tot bouwvakker te volgen. Zij worden door gemeente La Libertad ingezet om scholen op te knappen. Deze constructores doen in 2011 voor het eerst weer mee.

Na dit overleg brachten we een bezoek aan een schooltje voor gehandicapte kinderen en deelden hier speelgoedeendjes uit.

Ook hebben we een bezoek gebracht aan de basisscholen Rafaela Herrera (leerkracht Janery Kauffmann), Inez Lanzas (gebouwd in 2009 met geld uit DTC) en Virgen de la Luz (Ner Andres Castro in de buurt van Betulia, leerkracht Angela Amador Lopez).

Op de school Rafaela Herrera werden we hartelijk ontvangen met liederen, gedichten, vragen en cadeautjes; ook overhandigden de leerlingen een map met tekeningen voor de kinderen in Doetinchem.

De leerkracht van school Inez Lanzas vertelde dat het aantal nieuwe leerlingen op de school was toegenomen en dat de ouders van de kinderen nu ook de school bezoeken voor alfabetiseringslessen.

School Virgen de la Luz ligt erg achteraf en is in zeer slechte staat. De 35 kinderen zitten opgepropt in een houten lokaal zonder vensters. De 12 kleuters krijgen les in een gebouwtje een kilometer verder. Deze school is uitgekozen voor nieuwbouw in het plan voor 2011. De leerkracht heeft veel nieuwe kinderen naar school weten te krijgen en werkt al vele jaren op deze school. Zij woont in de gemeenschap en gaat alleen in de weekeinden naar huis. Om die reden krijgt deze school voorrang boven een ook bouwvallige school in de buurtschap Tawa. We hebben de plek voor de nieuwbouw bezocht. De grond is beschikbaar gesteld door de eigenares van de grond. Hoewel de grond niet direct aan de weg ligt, is de bereidheid van de ouders om mee te helpen met het versjouden van het materiaal voldoende, waardoor de transportkosten niet hoger zullen uitvallen. Ericell en Janery gaan nog deze week opnieuw hierover met de ouders spreken.

Aan de commissie het idee van Lipkje Stolk voorgelegd om boeken te lamineren. Zij reageerden daar positief op. Een lamineerapparaat kan in La Libertad zelf gekocht worden. Het valt ons op dat er veel meer lesboeken zijn dan voorheen. Voor alle kinderen was er bijvoorbeeld een kleurige leesmethode beschikbaar. Dit is een gevolg van de prioriteit die de huidige regering aan basisonderwijs geeft.

We vragen ons af of lamineren van boeken nu nog nodig is.

Beroepsonderwijs

Daags voor vertrek van de DOS-delegatie naar LL ontvingen we per mail een nieuw projectvoorstel voor het beroepsonderwijs, inclusief begroting.

Korte samenvatting van het voorstel:

De coördinatiecommissie voor het beroepsonderwijs bestaat uit vertegenwoordigers van: Gemeente LL, Goudmijn B2Gold, Boerenorganisatie Asogali, MINED (gedelegeerde en directrice IRCA), FCJ, INATEC. Van alle actoren zijn de rollen en verantwoordelijkheden beschreven. FCJ krijgt een coördinerende taak bij deze opleidingen. Mario Lazo is door ons gevraagd die rol namens FCJ op zich te nemen, omdat de langere cursus een agrarische opleiding is voor zowel weekeindonderwijs als de voltijdse opleiding. De administratie voor deze opleidingen zal vanuit de Casa verzorgd worden.

De selectiecriteria voor de leerlingen van de opleiding agropecuario en de korte cursussen zijn beschreven, evenals resultaten en verwacht effect. Een begroting is bijgevoegd, waarbij aangetekend wordt dat Doetinchem maximaal 50% van de benodigde gelden levert en alleen als alle betrokken actoren een redelijke bijdrage leveren.

Ten slotte worden enkele aanbevelingen gedaan die tot een blijvend resultaat moeten leiden.

Tijdens de meeting met José Antonio Castillo (JAC) op zaterdag 26-02 vertelde JAC dat bij een bijeenkomst met de onderwijscommissie eerder die week was gebleken dat dit jaar geen geld van de mijn beschikbaar was. De gemeente La Libertad ontvangt de laatste jaren een flink bedrag voor sociale projecten ter vrije besteding. Maar omdat de burgemeester dacht dat de cursussen beroepsonderwijs dit jaar niet zouden doorgaan, heeft de gemeenteraad het geld voor andere doelen begroot. JAC heeft op 26-02 in een officiële brief aan burgemeester Yamil laten weten dat de bijdrage van DTC niet doorgaat als de gemeente niet met meer geld over de brug komt. Tijdens de ontvangst van de delegatie door de burgemeester hebben wij het belang van beroepsonderwijs nog eens benadrukt. Het overhandigen van de cheque van het Graafschap College heeft daar op een positieve manier aan bijgedragen. Op ons verzoek is er flink gelobbyd met name door het raadslid Damaris Lopez om toch het geld op tafel te krijgen. Het resultaat is een extra donatie van de mijn van \$ 50.000. De leerlingen betalen zelf maandelijks een bedrag van \$ 10 voor de opleiding. Het oorspronkelijke plan om drie tweejarige dagopleidingen (landbouw en veeteelt, automonteur en mecanicien) en drie kortere weekendcursussen (civiele techniek, elektrotechniek, en koeltechniek) aan te bieden, is herzien.

In gesprekken met diverse personen (directrice middelbare school, Maria del Carmen, Marina Lorio, Mario Lazo) bleek ons dat beroepsonderwijs bij veel mensen hoog op de prioriteitenlijst staat.

Donderdagochtend was er in de middelbare school (IRCA) een bijeenkomst voor ouders en leerlingen, waarin de plannen zijn gepresenteerd door JAC. INATEC heeft kant-en-klare curricula voor allerlei opleidingen. Jina del Carmen Montiel van INATEC presenteerde de opleiding tot tecnico/a agropecuario. Dit is een opleiding van 1580 uur (netto 14 maanden) die over twee schooljaren (klas 4 en 5) wordt verdeeld. Praktijkdeel is hierbij inbegrepen. Deze agrarische opleiding is tot stand gekomen in samenwerking met ITA (Instituto Tecnico Agropecuario).

Naast de DOS-delegatie waren aanwezig:

Ericell Jaquin, viceburgemeester; Angela Talavera, directrice IRCA; Jina del Carmen Montiel, INATEC; Eugenio Soza, MINED LL; Clarissa Diaz, ambtenaar onderwijs; Damaris Lopez, gemeenteraadslid;

Janery Kauffmann, FCJ; Mario Lazo, Asogali; José Antonio Castillo, LBSNN; Erwin Castillo, voorzitter AMHNN. Ong. 23 ouders en 10 leerlingen woonden de eerste ronde bij. Omdat de klassen 4 en 5 (totaal 129 leerlingen) pas 's middags les hadden, werd daarna voor twee groepen van 60 leerlingen de presentatie herhaald.

In de eerste groep was veel belangstelling voor de opleiding, in de tweede groep minder. Het aandeel jongens en meisjes dat belangstelling had, was ongeveer gelijk. Een van de meisjes, Gabriela Monteiro, was heel enthousiast. Ze wilde meteen beginnen en ze gaat ook leerlingen werven. Van Mart kreeg ze spontaan een aanmoedigingsprijs.

Mario Lazo gaf uitleg over de praktijklessen en hield een wervend praatje. Hij zei o.a. 'Als jullie deze tweejarige opleiding voltooid hebben, zijn jullie betere boeren dan ik was na drie jaar opleiding. (En Mario wordt toch gezien als modelboer.) Het belooft een gouden toekomst voor jullie en voor LL'.

De presentatie wordt in het weekend herhaald voor de weekendleerlingen. De cursus wordt behalve als dagopleiding ook als weekendopleiding aangeboden.

De cursus beslaat 1580 uur. De inhoud kan op onderdelen aangepast worden aan de plaatselijke situatie.

De opleiding gaat door als er 30 (20 minimaal) aanmeldingen zijn. Omdat er te weinig ouders op de voorlichtingsbijeenkomst waren, zal de commissie op zeer korte termijn een enquête onder de ouders houden. DOS vraagt aandacht voor schoolverlaters na klas 3. Mogelijk hebben zij wel belangstelling voor deze beroepsopleiding.

Daarnaast worden drie of vijf korte cursussen aangeboden. Dit zijn cursussen van 440 uur in de weekenden. Daarvoor is geen vooropleiding middelbare school vereist. Ook volwassenen kunnen hieraan deelnemen. De leerlingen krijgen hierna geen titel, wel een certificaat. Voor presentatie van de korte cursussen was geen tijd. INATEC heeft kant-en-klare cursussen liggen en zal de curricula per mail verzenden naar FCJ met een cc naar DOS.

Vrijdag 11 maart zal er van 16-18 uur een informatiebijeenkomst zijn in de Casa over de korte cursussen. Via lokale tv, radio en posters worden de Libertijnen daarvan op de hoogte gesteld. Ericell en Janery nemen dit op zich. De cursussen die aangeboden worden zijn elektro, autotechniek, koeltechniek, bouw en winkeladministratie/cliëntbenadering.

Sociale projecten

Maaltijdvoorziening ouderen

In gesprekken met Maria del Carmen, Anibal Lazo Gonzales en José Danilo Lazo blijkt dat de comedor voor ouderen nog steeds functioneert. Tot augustus 2010 is voor de maaltijden geld uit DTC gebruikt. Toen dat geld op was, heeft men (ten onrechte) de conclusie getrokken dat DTC geen geld meer zou sturen. Dit is waarschijnlijk te wijten aan de overname van de coördinatie van Maria del Carmen aan Anibal Lazo. Maria del Carmen stuurde ieder half jaar een financiële verantwoording, waarop DOS geld stortte voor het volgende halfjaar. Van de toezegging van DOS om gedurende twee jaar (2009 en 2010) jaarlijks \$ 3.600 te doneren, is uiteindelijk maar \$ 1.200 overgemaakt. De comedor ancianos is een KPA-project. In 2009 heeft het project een tijdje stil gelegen door problemen met de huisvesting en ziekte van de jongste zoon van Maria del Carmen. De KPA-commissie heeft toestemming gegeven voor verlenging van de projectperiode. We hebben de verdubbeling ontvangen op voorwaarde dat zou worden toegewerkt aan zelfvoorziening van het project. Dit is sinds augustus 2010 het geval. De economische commissie van de RK-kerk, waarin o.a. Anibal Lazo, Julio Lazo en José Danilo, maakte zich zorgen om de arme ouderen in de gemeente en vond het beschamend dat het geld voor de maaltijden uit het buitenland moest komen. Zij is op zoek gegaan naar fondsen onder de plaatselijke bevolking en bij de pastoral familiar (gelovige gezinnen die zich organiseren in groepen om meer te begrijpen van het religieuze leven). Zij willen betere voorzieningen voor de verwaarloosde ouderen, niet alleen een warme maaltijd, maar volledige verzorging. Daartoe hebben zij plannen voor een huis voor ouderen. De burgemeester heeft een terrein vlakbij het Centro de Salud gedoneerd. Er is een bouwtekening gemaakt voor een verblijf met 18 bedden en er worden fondsen gezocht in en buiten La Libertad.

Plannen zijn er om het project voor te leggen aan de president. Als dat geen of onvoldoende fondsen oplevert, gaan ze op zoek naar fondsen in de gemeente, bij de mijn, MINSA en ook DTC.

De bouwtekening hebben we gezien, ziet er mooi uit. Ook de plek waar het huis moet komen, is heel geschikt. Wat nog ontbreekt, is een begroting met de inbreng van alle actoren en een implementatieplan.

In april 2011 wordt bekend of er geld via de president beschikbaar komt. Ondertussen worden allerlei acties bedacht om geld binnen te halen, zoals eten verkopen voor het goede doel en benefietactiviteiten.

Om te proberen het KPA-geld te behouden (het doel: zelfvoorziening is immers eerder bereikt dan verwacht!) zal Anibal een overzicht opsturen van de kosten van maaltijden, kooksters, etc. en wie dat betaald heeft voor de periode 2009 en 2010. Met die gegevens kunnen we de overgebleven gelden hopelijk inzetten voor de bouw van een tehuis voor ouderen.

DOS heeft in principe een bedrag van € 10.000 toegezegd.

Koelkasten op zonne-energie gezondheidsposten

Op vrijdagmorgen 4 maart binnengelopen bij het Centro de Salud en daar kort gesproken met de nieuwe directeur Dr. Juan Carlos Garcia. Hij heeft foto's van het plaatsen van de zonnepanelen en de koelkasten op zijn mobiele telefoon staan. Opsturen kan alleen via bleu tooth en dat hebben wij niet. De twee koelkasten zijn uiteindelijk geplaatst in Carquita en Palmira II. Daar is nu een verpleegkundige voor twee dagen per week, maar er zit een uitbreiding aan te komen naar vijf dagen per week.

Het gezondheidscentrum ziet er op het oog netjes uit. De mijn heeft een bedrag gedoneerd voor het opknappen van het centrum. Ook heeft de mijn de spectrofotometer gedoneerd, waarvoor aanvankelijk een aanvraag bij DOS lag.

Tijdens de week kregen we van verschillende mensen te horen dat zij zich ernstig zorgen maken over de vervuiling met kwik (!) door de grote mijn. Bij de winning van goud via cyanide zouden kwik en ander zware metalen vrijkomen. De kwikdampen in de lucht zouden het milieu verontreinigen en de gezondheid van de inwoners van LL in gevaar brengen. Op onze vraag aan Dr. Juan of hij dat ook merkte, reageerde hij ontkennend.

Probeert de mijn met extra donaties aan de gemeente en het gezondheidscentrum de bewoners van LL te sussen?

Deze vraag gaan we via het waterproject verder uitzoeken.

Overleg over overdracht en afbouw van de LOGO SOUTH programma's die via de Asociacion Municipales Hermanamientos Nicaragua Holanda (AMHNNH =de Nicaraguaanse VNG) uitgevoerd worden

Aan deze vraag zijn we niet toegekomen. De burgemeester hebben we alleen op maandagmorgen en op vrijdagavond ontmoet tijdens de feestelijke ondertekening van het contract Water 2^e fase en het contract MDG 2 2011.

De ondertekening van het contract Water 2^e fase is ook door de burgemeesters van vier buurgemeenten ondertekend.

Het contract voor het Plan de Accion 2011: *Plan de inversiones para el cumplimiento de los objetivos del milenio ligados a educacion en La Libertad en el ano 2011* is ondertekend door Dr. Yamil Vargas, burgemeester, en Hector Kauffmann, voorzitter Fundacion Crecemos Juntos. De DOS-delegatie neemt de contracten mee voor ondertekening in Doetinchem.

Uit handen van de burgemeester ontving DOS een plaquette en voor zijn collega in Doetinchem een houten bord met boerentaferreel.